

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Степу України / редкол.: М.В. Зубець (голова) та ін. - К.: Аграрна наука, 2010. - 986 с.
3. Оперативні дані про середні рівні роздрібних цін на соціально значущі споживчі товари, що реалізуються підприємствами роздрібною торгівлі по регіонах України. [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/hide?cat_id=159751.
4. "Рис. Технічні умови": ДСТУ 4965:2008. – [Чинний від 01.07.2010]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 21 с. (Національний стандарт України).
5. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecostandart.com.ua/klassifikatory.html>.

УДК 35.08:658.562:633.1

СТРУКТУРА І МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯКОСТІ ЗЕРНА*Ізотова З.О. - аспірант, ПФ НУБіП України «КАТУ»*

Постановка проблеми і її зв'язок з науковими програмами. У процесі забезпечення конкурентоспроможності зернового виробництва адекватність оцінки ефективності управлінських рішень у сфері якості і результатів їх реалізації є актуальним завданням і багато в чому визначається інструментарієм проведення. Використання концепції економічного потенціалу дозволяє керівництву оцінювати фактичну ефективність управління, співвідношуючи результати з їх можливим рівнем.

Вирішення вказаних завдань/задач проводилося згідно з планом науково-дослідної роботи Південної філії Національного університету біоресурсів і природокористування України «КАТУ» по темі «Розробка інноваційного проекту організації і функціонування системи регіонального агромаркетингу» (номер державної реєстрації 0108U001673).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підвищення ефективності управління якістю розглядалися в роботах О.В. Арістова, А.І. Момот, О.В. Мороза, Л.М. Ткачук, М.І. Шаповал [1-4].

В окремих сферах науки і практичної діяльності концепції економічного потенціалу досліджені досить ґрунтовно [5, 6, 7, 8], тоді як проблема ідентифікації економічного потенціалу якості сформульована порівняно недавно [9]. Крім того, існує необхідність в уточненні відомих наукових положень і їх адаптації до специфіки зернового виробництва.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є розробка елементів концепції економічного потенціалу якості зерна.

Результати досліджень. У наукових публікаціях поняття економічного потенціалу трактується досить широко і неоднозначно, що ускладнює його прикладне вживання у сфері якості. Відсутність єдиного підходу до визначення даного узагальнюючого показника викликана розбіжностями відносно структурних елементів, номенклатура яких варіює залежно від сфери застосування поняття і глибини аналітичних досліджень. З метою впорядкування різноманіття трактувань пропонуються їх різні класифікації [5, 6, 8, 9], проте в дефініціях більшості авторів одночасно поєднуються декілька класифікаційних ознак, що дозволяє зарахувати їх до конкретної групи лише умовно.

Поряд з належним рівнем опрацьованості концепції економічного потенціалу в окремих сферах науки і практичної діяльності, проблема ідентифікації економічного потенціалу якості сформульована порівняно недавно, і як відзначає О.Ю. Гордашникова [9], потребує індивідуального підходу залежно від галузі функціонування підприємств. На нашу думку, найбільш адекватну характеристику економічного потенціалу якості зерна здатне забезпечити поєднання ресурсного, функціонального і відтворювального підходів до виділення його структурних компонентів (мал. 1).

Якщо в поточному періоді системні можливості (спроможності) і здібності вирішувати проблеми якості на підприємстві визначаються масштабами і збалансованістю сформованого економічного потенціалу якості, рівнем його освоєння, обізнаністю про наявні резерви і можливості їх мобілізації, то в довгостроковій перспективі для успішного включення в умови, що змінюються, необхідно проектувати і задіяти цілісний механізм розвитку його підсистем. З'ясування механізму формування, ефективного використання і розвитку даного потенціалу можливо шляхом конкретизації його структурної наповненості.

Склад ресурсного потенціалу необхідно розглядати в кількісному і якісному, а також натурально-речовому і вартісному аспектах. Уся сукупність ресурсів, що залучаються до відтворювального циклу, може бути класифікована на природні, матеріальні, фінансові, трудові і нематеріальні.

Безпосередню базу зернового виробництва формують природні ресурси, всю сукупність елементів потенціалу яких можна диференціювати на некерованих (природо-кліматичні) і частково регульованих (грунт, рослинні і тваринні організми).

У складі матеріальних ресурсів підприємства традиційно виділяють основні фонди (фундації) і оборотні кошти, вартість яких по-різному переноситься на продукт праці. На відміну від предметів праці, повністю (цілком) споживаних в кожному новому відтворювальному циклі, одноразово авансована вартість основних фондів (фундацій) переноситься на результати частинами.

Фінансові ресурси, що формуються з різних джерел, слід розглядати як найважливішу складову ресурсного потенціалу, призначену для ефективної інтеграції структурних елементів економічного потенціалу якості, а також для стимулювання іншої ключової компоненти – трудових ресурсів.

Характеризуючи трудові ресурси підприємств, необхідно розрізнити їх професійно-кваліфікаційними і статево-віковий склад, фізіологічну і психологічну компоненти.

Потенціал нематеріальних активів включає сукупність об'єктів інтелектуальної власності, представлену придбаними або створеними в підприємстві резуль-

татами творчої праці людей, правами їх використання, а також інформаційними ресурсами.

Згідно з другим підходом, з динамічної точки зору декомпозиція економічного потенціалу якості зерна передбачає виділення управлінських функцій, визначення їх обмежень і черговості реалізації, виходячи з особливостей зернового виробництва.

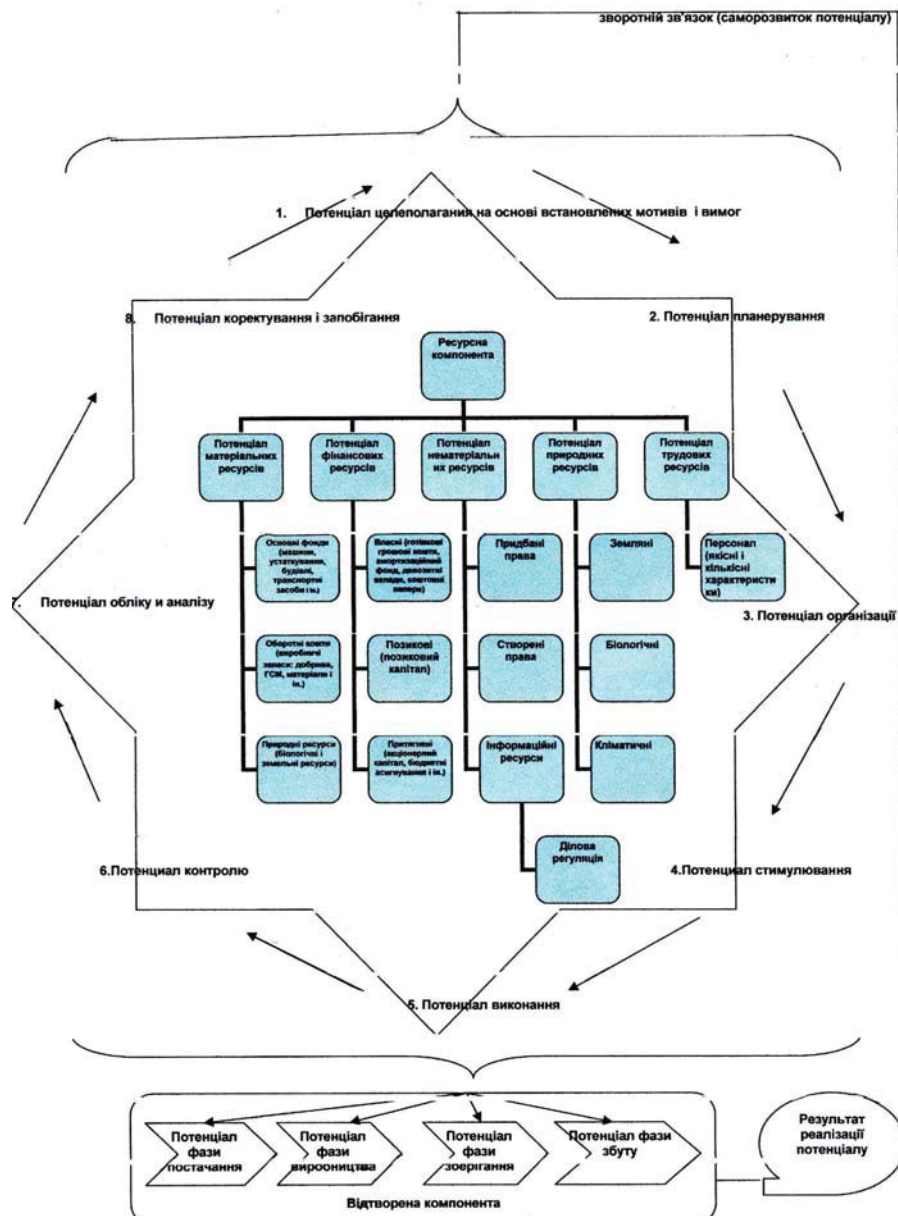

Рисунок 1. Структурна схема механізму реалізації економічного потенціалу якості зерна * Складено автором

Традиційно функції менеджменту якості прийнято розглядати згідно зі стадіями управління [4] і представляти у вигляді замкнутого циклу, що відображає ідею постійного поліпшення. У класичному циклі «Демінга-шухарта» розрізняють чотири ключові функції, що визначають послідовність дій: планування, виконання, контроль, коректування. Даний перелік визнаний науковою громадськістю як базовий і широко застосовується в сучасних прикладних дослідженнях, що обумовлює виникнення його різних інтерпретацій (МАІС, DMAІС, PRAT і ін.). Не порушуючи загальну логіку підходу, зміни зачіпають змістовну частину трактувань функцій, міру їх деталізації, порладядок реалізації, а також пріоритет окремих функцій над іншими.

Виходячи з необхідності уточнення змісту і послідовності реалізації спеціальних функцій управління, з урахуванням галузевої специфіки менеджменту якості, для формування комплексного уявлення про проблеми якості і забезпечення цілеспрямованої дії на віддачу виробничих ресурсів у сфері зернового виробництва потрібна їх конкретизація. Характер впливу особливостей зернового виробництва на функції циклу менеджменту якості дозволяє запропонувати їх наступну інтерпретацію (рис .2).

Різні за цілями і змістом функції виступають|вирушають| взаємообумовленими і взаємозв'язаними елементами процесу менеджменту якості продукції, здійснюваного суб'єктами управління на кожному етапі її життєвого циклу.

Згідно з відтворювальним підходом до виділення структурних елементів потенціалу якості в зерновому виробництві особливу увагу слід приділяти таким фазам індивідуального відтворювального циклу: постачання, виробництво, зберігання, збут. Кожна фаза є поєднанням ресурсної і функціональної складових потенціалу якості зерна.

Одночасно властивість синергізму не дозволяє розглядати економічний потенціал якості на окремих стадіях процесу відтворення і в цілому по зерновому виробництву окремих підприємств, як сукупність потенціалів відповідних структурних елементів, а вимагає обліку їх взаємовпливу. Організаційна взаємодія, збалансованість видової і функціональної структури значною мірою позначаються на результатах діяльності господарюючих суб'єктів. При цьому, поряд з внутрішньою збалансованістю сукупності одночасно функціонуючих елементів економічного потенціалу якості зерна, принцип системності вимагає дотримання пропорцій наявного потенціалу відносно масштабів і рівня досконалості діяльності підприємства як надсистеми.

У свою чергу, економічний потенціал якості зерна багато в чому залежить від стану самого підприємства, зокрема від його фінансового благополуччя, що виражається в здатності виконувати внутрішні і зовнішні короткострокові і довгострокові зобов'язання, забезпечувати необхідну фінансову підтримку цільових програм розвитку. Звідси витікає, що підприємство, яке знаходиться в стані динамічної рівноваги і володіє фінансовою стійкістю, здатне краще адаптуватися до вимог ринку, що змінюються, формувати вищий рівень економічного потенціалу якості і реалізовувати його більш повно.

Виходячи з вказаних передумов, під економічним потенціалом якості зерна пропонується розуміти сукупну можливість ефективної трансформації наявного організаційно-ресурсного забезпечення (фактично використовуваного і неосвоєних резервів) і можливостей зовнішнього середовища в економічні результати виробництва, зберігання і реалізації продукції заданого асортименту і рівня якості, відповідно до цілей підприємства.

* Загальні|спільні| функції управління

** Спеціальні функції управління

Рисунок 2. Цикл менеджменту якості зерна Джерело: розроблено автором

Висновки і подальший напрям досліджень. У науковій літературі сформований ряд підходів до трактування поняття «Економічний потенціал». Найбільш адекватну характеристику економічного потенціалу якості зерна здатне забезпечити поєднання ресурсного, функціонального і відтворювального підходів до виділення його структурних компонент.

У ході подальших досліджень передбачається розробка методичного підходу до комплексної оцінки потенціалу якості зерна, що дозволить сформувати базис ухвалення ефективних оперативних і стратегічних управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аристов О.В. Управление качеством: Учебник / О.В. Аристов. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 240 с.
2. Момот А.И. Менеджмент качества и элементы системы качества: Учебник. – 2-е изд., доп и расш./ А.И. Момот. – Донецк: Норд-Пресс, 2005. – 320 с.
3. Мороз О.В. Организационно-экономические факторы управления качеством на предприятиях. [Монография] / О.В. Мороз, Л.М. Ткачук. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2005. – 137 с.
4. Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник. / М.І. Шаповал. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 475 с.
5. Михайлюк О.Н. Стратегический и оперативный подходы к оценке экономического потенциала сельскохозяйственных предприятий молочнопродуктового подкомплекса / О.Н. Михайлюк, И.Н. Батурина // Аграрный вестник урала. – 2008. - №3 (45). – С. 33-35.

6. Муфтахутдинова Х.Р. Экономический потенциал региона: социально-экономическая сущность и модель оценки / Х.Р. Муфтахутдинова, М.Н. Горинов // Вестник ИжГТУ. – 2007. - №4. – С. 30-36.
7. Баженов Г.Е. Инновационный потенциал предприятия: экономический аспект / Г.Е. Баженов, О.А. Кислицына // Вестник ТГУ. – 2009. - №323. – С. 222-228.
8. Шаталова Т.Н. Экономическая сущность производственного потенциала / Т.Н. Шаталова, А.Г. Еникеева // Вестник ОГУ. – 2007. - №8. – С. 85-91.
9. Гордашникова О.Ю. Системное управление качеством на предприятиях машиностроительного комплекса: методология, методика, опыт: автореф. дис. на сосиск. уч. степени д. эк. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / О.Ю. Гордашникова. – Саратов, 2008. – 32 с.

УДК 330.133.7

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ковальов В.В. – к. е. н., Херсонський державний університет

Постановка проблеми. Оцінка вартості бізнесу господарюючого суб'єкта являє собою цілеспрямований упорядкований процес визначення вартості об'єкта у грошовому виразі з урахуванням факторів, які впливають У даний період часу та в умовах конкретного ринку.

Передумовою для проведення оцінки вартості підприємства є економічні інтереси господарюючих суб'єктів, які, в свою чергу, визначають цілі оцінки. Але слід зауважити, що в проведенні оцінки зацікавлені і інші сторони економічних процесів, такі, як: контрольно-ревізійні та фіскальні служби, спеціалізовані кредитно-фінансові інститути та інші державні контролюючі органи.

Цілями проведення оцінки вартості підприємства можуть бути:

- підвищення ефективності поточного управління підприємством, фірмою;
- визначення вартості цінних паперів у разі купівлі-продажу акцій підприємств на фондовому ринку;
- визначення вартості підприємства у разі його купівлі-продажу цілком або по частинах;
- реструктуризації підприємства;
- розробки плану розвитку підприємства;
- визначення кредитоспроможності підприємства і вартості застави при кредитуванні;
- страхування, у процесі якого виникає необхідність визначення вартості активів напередодні втрат;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- здійснення інвестиційного проекту розвитку бізнесу.

Згідно з Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» проведення оцінки майна є обов'язковим у випадках: